

**Témy dizertačných prác v študijnom programe Didaktika anglického jazyka
a literatúry a maďarského jazyka a literatúry (denná a externá forma) v študijnom
odbore 38. Učiteľstvo a pedagogické vedy na akademický rok 2025/2026:**

Témy pre modul Anglický jazyk a literatúra:

Školiteľ:

Dr. habil Gábor Vilmos Győri, PhD.

Katedra anglického jazyka a literatúry

gyorig@uj.sk

Viacjazyčná znalosť významu slov z interkultúrnej a medzijazykovej perspektívy

Pri porovnávaní zodpovedajúcich významov slov v rôznych jazykoch často nachádzame určité medzijazykové rozdiely v rôznych stupňoch tak v denotácii, ako aj v konotácii. Vyplýva to zo spôsobu, akým sú lexikálna sémantika a kultúra vzájomne prepojené. Toto spojenie sa prejavuje v spôsobe, ktorým významy slov odrážajú kultúrne perspektívy v sociálno-kultúrnom a prírodnom prostredí, kde sa daným jazykom hovorí. Tieto perspektívy nemožno oddeliť od štrukturálnych aspektov jazyka a lingvistických znalostí. V prípade bi- a viacjazyčných hovoriacich môžu byť tieto znalosti integrované do ich mentálnej lexiky v rôznej miere v závislosti od ich jazykovej kompetencie. Dizertačná práca bude skúmať univerzálne a na kultúre závislé aspekty významu slov so zameraním na údaje týkajúce sa (i) prečo kultúrne poznatky ovplyvňujú jednotlivé významy slov a (ii) ako sa tieto významy slov odvíjajú od kultúrneho chápania prostredia. Tieto otázky by sa mali riešiť v súvislosti s vplyvom L1 na poznanie a učenie sa L2 alebo ďalej, ako môžu znalosti L1 a L2 ovplyvniť učenie sa ďalšieho jazyka alebo jazykov. Okrem toho by mal výskum zahŕňať aj to, ako by sa to všetko dalo integrovať do vyučovania cudzích jazykov.

Kľúčové slová: lexikálna sémantika, mentálny lexikón, interkultúrna kompetencia, jazykové vzdelávanie, učenie sa slovnej zásoby

Školiteľ:

doc. PaedDr. Andrea Puskás, PhD.

Katedra anglického jazyka a literatúry

puskasa@uj.sk

1. Samoregulované učenie sa na hodine angličtiny ako cudzieho jazyka a mimo nej na stredných školách

Zlepšovanie autonómie študentov, samoregulované učenie sa, stratégie učenia sa a motivácia sú stredobodom pozornosti už desaťročia a sú ústredným bodom súčasných diskusií o tom, ako dosiahnuť, aby učenie sa cudzích jazykov bolo úspešnejšie a ako využiť možnosti učenia sa mimo jazykovej triedy. Hlavným cieľom dizertačnej práce je preskúmať prepojenie medzi autonómiou študentov, stratégiami učenia a motiváciou a efektívnosťou učenia sa cudzích jazykov na stredných školách. Autor dizertačnej práce preskúma teoretický rámec a potenciál samoregulovaného učenia sa, spôsoby zlepšenia autonómie študentov a stratégií učenia sa a poskytne zoznam overených nástrojov a konkrétnych nápadov na zlepšenie autonómie študentov. Dizertačná práca bude založená na výskume s vybranou cieľovou skupinou v rámci výučby angličtiny ako cudzieho jazyka. Budú skúmané vnímanie, postoje učiteľov aj študentov, ako aj ich úlohy pri posilňovaní autonómie študentov.

Kľúčové slová: autonómia žiaka, auto-regulované učenie sa, stratégie učenia sa, motivácia, angličtina ako cudzí jazyk

2. Obrazy škôl a vzdelávacích systémov v literárnych textoch

Dizertačná práca sa zameriava na rozmanitosť obrazov škôl a vzdelávacích systémov zobrazených v anglo-amerických literárnych textoch a sleduje, ako sa tieto obrazy vyvíjali a menili v priebehu posledných desaťročí. Autor dizertačnej práce zhromaždí množstvo literárnych textov, ktoré sa zaoberajú (najmä, ale nie výlučne) školami a školskými príbehmi, príbehmi z internátnych škôl, univerzitné romány a na základe komparatívnej analýzy a techník podrobného čítania, bude skúmať historický vývoj týchto textov a rozprávání, techniky a roly postáv zobrazené v týchto textoch. Nakoniec autor poskytne konkrétne a overené praktické nápady, ako možno tieto texty použiť na hodinách angličtiny ako cudzieho jazyka.

Kľúčové slová: škola, vzdelávací systém, literatúra, univerzitné romány, príbehy z internátov, naratívne techniky

3. Dramatické techniky vo výučbe angličtiny ako cudzieho jazyka

Cieľom dizertačnej práce je preskúmať možnosti aplikácie dramatických techník vo vyučovaní angličtiny ako cudzieho jazyka. Základné výskumné otázky sú: (1) akú úlohu zohrávajú dramatické techniky a pohybovo orientované metódy výučby cudzieho jazyka v súčasnej praxi cudzojazyčného vzdelávania na Slovensku, (2) aké sú učiteľské postoje k dramatickým technikám, (3) akú úlohu zohráva dramatická pedagogika v cudzojazyčnom vzdelávaní pri rozvoji najzákladnejších jazykových zručností a (4) do akej miery dramatické techniky napomáhajú rozvoju komunikačných (alebo iných) zručností a zvyšovaniu kreativity a kooperácie na hodinách angličtiny v prípade vybranej cieľovej skupiny. Okrem toho, cieľom výskumu je vyvinúť, zostaviť a overiť efektívny súbor metodických nástrojov, osvedčených postupov a materiálov, ktoré autenticky prezentujú možnosti aplikácie dramatických techník v rámci výučby angličtiny ako cudzieho jazyka.

Kľúčové slová: dramatické techniky, rečové schopnosti, kreativita, spolupráca, angličtina ako cudzí jazyk

Školiteľ:

Dr. habil. Anna Tóthné Litovkina, PhD.

Katedra anglického jazyka a literatúry

litovkinaa@ujv.sk

Humor vo výučbe cudzích jazykov

Hlavným cieľom tejto dizertačnej práce je preskúmať spôsoby, akými je možné integrovať rôzne druhy a žánre humoru do vzdelávacieho prostredia. V dizertačnej práci sú predstavené praktické techniky na realizáciu takéhoto vzdelávania. Teoretická časť dizertačnej práce najprv spracúva pozadie výskumu humoru (medzi rôznymi otázkami sú: Interdisciplinárna povaha humoru. Druhy a žánre humoru). Následne sa dizertačná práca zaoberá rôznymi teóriami humoru (ako sú teória reliéfu, teória nadradenosti, teória inkongruity, scenáristická sémantická teória humoru a i.) a prácami rôznych výskumníkov humoru (ako sú Salvatore Attardo, Elliott Oring, Victor Raskin, Péter Medgyes, Anna T. Litovkina atď.). Okrem toho sa dizertačná práca zameriava na používanie humoru rôznymi britskými a (alebo) americkými spisovateľmi a publicistami. Praktická časť dizertačnej

práce sa venuje nasledujúcim témam: Ako sa používajú rôzne techniky humoru v učebniciach EFL? Humor a jazykové vzdelávanie. Teórie humoru a jazykové vzdelávanie. Psychologické a kognitívne prínosy humoru pri učení sa jazykov. Praktické stratégie integrácie humoru do vyučovania EFL/ESL. Výber vhodného humoru pre rôzne úrovne pokročilosti. Aktivity a hry, ktoré zahŕňajú humor. Používanie vtipov, slovných hračiek, meme a humorných príbehov v triede. V neposlednom rade dizertačná práca poskytuje plány vyučovacích hodín, na ktorých sa demonštruje schopnosť používať rôzne žánre a druhy humoru na hodinách. V dizertačnej práci sú použité kvalitatívne aj kvantitatívne výskumné metódy.

Kľúčové slová: použitie, humor, EFL, učebnice, techniky humoru, plány vyučovacích hodín, učenie.

Témy pre modul Maďarský jazyk a literatúra:

Školiteľ:

doc. Mgr. Polgár Anikó, PhD.

Katedra maďarského jazyka a literatúry

polgara@uj.sk

1. Aktuálne otázky vyučovania maďarskej verzológie

Vyučovanie verzológie je súčasťou literárnej teórie, ale je aj dôležitým východiskom pre praktickú analýzu textov. Okrem toho aj pri vyučovaní literárnej histórie sa objavujú viaceré pojmy verzológie, ktoré je potrebné vysvetliť. V posledných rokoch aj literárna veda zmenila svoj prístup k verzológii a analýze básnických textov a zaradila verzológiu do širšieho kultúrneho kontextu. Dizertačná práca skúma povahu týchto zmien a mieru, v akej sa odrážajú vo vyučovaní verzológie v školách s vyučovacím jazykom maďarským na Slovensku a v Maďarsku. Dôležitým prvkom dizertačnej práce je analýza učebníc, príručiek a cvičebníc, doplnená o dotazníkový prieskum o vyučovaní verzológie a inovatívne metodické návrhy na obnovu vyučovania.

Kľúčové slová: verzológia, vyučovanie, maďarská literatúra, poézia, literárna teória.

2. Aktuálne otázky vyučovania svetovej literatúry na maďarských školách na Slovensku

Výskum sa zameriava na metódy vyučovania vybraného obdobia alebo vybraného autora svetovej literatúry. Tematika je v úzkej súvislosti s koncepciami dejín umeleckého prekladu a s vplyvom diel významných autorov svetovej literatúry na maďarskú literatúru. Dizertačná práca skúma koncepciu svetovej literatúry v učebniciach používaných v Maďarsku a na maďarských školách na Slovensku metódou komparatívnej analýzy. Analýza učebníc je doplnená dotazníkovým prieskumom.

Kľúčové slová: svetová literatúra, vyučovanie, maďarská literatúra, komparatívna analýza

Školiteľ:

Szabolcs Simon, PhD.

Katedra maďarského jazyka a literatúry

simons@uj.sk

Pedagogické merania na krajinnej a miestnej úrovni v základných školách s VJM na Slovensku vo vzťahu k predmetom prvého jazyka a štátneho jazyka na výstupnej úrovni vyššieho sekundárneho vzdelávania (SK)

Práca poskytuje analýzu pedagogických meraní vo vyučovacích predmetoch maďarského a slovenského jazyka na základných školách s VJM vybraného okresu (napr. okres Komárno). Výskum, na ktorom je práca založená, zahŕňa charakteristiku základných škôl vybraného okresu z pohľadu sociálneho a jazykového prostredia školy. Z hľadiska pedagogickej a vzdelávacej práce prezentuje charakteristiku jazykových predmetov a analyzuje proces výchovy k materinskému jazyku a výučby štátneho jazyka.

Podstatná časť práce sa zaoberá nástrojmi pedagogického merania z hľadiska diachronie a výsledkami pedagogických meraní aplikovaných na výstupnej úrovni (Testovanie 9). Cieľom výskumu je preskúmať, ako krajinné a miestne výsledky navzájom súvisia z hľadiska meraní na výstupnej úrovni a aké faktory môžu ovplyvniť predpokladané rozdiely.

Prínos práce pre sociálnu a vzdelávaciu politiku spočíva v tom, že môže objasniť súvislosti medzi pedagogickou evalváciou a výučbou jazykov so zámerom zefektívniť výučbu jazykov. Prieskum môže nastoliť nové aspekty procesov výučby jazykov. Tie môžu byť užitočné pre tímov na prípravu meracích nástrojov ako aj pre vzdelávacie inštitúcie. Cieľom výskumu je podporiť zmeny, ktoré môžu dlhodobo prispieť k rozvoju výučby jazykov na základných školách s VJM na Slovensku. Originalita práce je odôvodnená skutočnosťou, že doteraz nebola vykonaná komplexná analýza výstupných pedagogických meraní z pohľadu základných škôl s VJM na Slovensku.

Metódy práce: terénna práca, dotazníkový prieskum, analýza dokumentov, spracovanie štatistických údajov, príprava rozhovorov

Kľúčové slová: jazykové vyučovacie procesy, pedagogické merania, pedagogické dokumenty, lingvodidaktická analýza, základné školy s VJM na Slovensku

Školiteľ:

Dr. habil. PaedDr. Keserű József, PhD.

Katedra maďarského jazyka a literatúry

keseruj@uj.sk

Možnosti využívania transmediálneho rozprávania v školskom vzdelávaní

Transmediálne rozprávanie príbehov je naratívna stratégia, pri ktorej sa rozprávanie prijíma a/alebo vytvára prostredníctvom rôznych mediálnych platforiem. Tento prístup umožňuje vysoký stupeň pohlcujúceho zážitku a zároveň umožňuje prístup do sveta príbehu prostredníctvom rôznych kanálov. Transmediálne rozprávanie otvára nové možnosti aj v oblasti vzdelávania, pretože môže prehĺbiť zážitok z učenia a zároveň kreatívnym spôsobom prepojiť učiacich sa. V tomto zmysle môžeme hovoriť o transmediálnom vzdelávacom procese, ktorý je založený na týchto pilieroch: transmediálna hra, participatívna kultúra, rozvoj transmediálnych zručností a vzájomné prepojenie. Cieľom dizertačnej práce je preskúmať princípy a vzdelávacie prínosy transmediálneho rozprávania a vypracovať praktické stratégie integrácie transmediálnych projektov do školského vzdelávania.

Kľúčové slová: transmediálne rozprávanie, transmediálne učenie, participatívna kultúra, imerzia, prepojenosť

Školiteľ:

doc. Péter Nagy, PhD.

Katedra maďarského jazyka a literatúry

nagyp@uj.sk

Metodologické dilemy literárneho čítania v intermediálnom priestore

V posledných rokoch sa uskutočnilo veľké množstvo štúdií o využívaní interaktívnych nástrojov v rôznych školských komunitách a o vplyve týchto nástrojov na recepciu literárnych diel. Výskumy neustále dokazujú, že videá, digitálne texty, vizuálne pomôcky, interaktívne hypertexty, adaptácie atď. môžu významne a preukázateľne prispieť ku komplexnejšiemu porozumeniu literárnych diel. Iné zdroje, ako aj literárna a mediálna veda naznačujú, že výsledky tohto druhu výskumu sú vo väčšine prípadov pochybné, pretože metodologicky motivovaní výskumníci si neuvedomujú, čo vlastne merajú. V akom zmysle môžeme napríklad hovoriť o hlbšom, komplexnejšom porozumení literárnych diel? Takéto porozumenie je obmedzené a existujú mediálne prekážky. To, čo väčšina výskumov tohto druhu odhaľuje, je skôr čiastočná reprezentácia (alebo nereprezentovateľnosť) diela v iných médiách, ale nič z toho nemôže nahradiť zmysluplné literárne čítanie, iba ho ovplyvňuje, alebo v horšom prípade odvádza pozornosť od jeho literárnych špecifik. Nejde teda o hlbšie pochopenie, ale o zmenu či posun vnímania. To, čo v skutočnosti podporuje čítanie pre porozumenie, je následné čítanie. Vychádzajúc z týchto dvoch prístupov je možné uskutočniť výskum, ktorý nezamieňa priamy účinok s literárnym čítaním a ktorý s ohľadom na tento rozdiel skúma skutočné dilemy, ťažkosti a možnosti rozvoja vyučovateľnosti literárneho čítania v období mediálnej konverencie.

Kľúčové slová: literárne čítanie, interaktívne učebné pomôcky, mediálny transfer, porozumenie, aplikácia